

MERKURIUS

Pirkanmaan hyvinvointialue
PL 272, 33101 Tampere

Tampere 27.1.2025

kirjaamo@pirha.fi

SÄHKÖPOSTITSE

HANKINTAOIKAISUVAATIMUS JA ILMOITUS ASIAN SAATTAMISESTA MARKKINAOIKEUDEN KÄSITELTÄVÄKSI

Asianajotoimisto Mercurius Oy edustaa Alfakuntoutus Hervanta Oy:tä kevyen yhteisöllisen asumisen (531451) hankintaa koskevassa asiaa ja toteamme päämiehemme puolesta kunnioittavasti seuraavaa:

Alfakuntoutus Hervanta Oy vaatii, että Pirkanmaan hyvinvointialue korjaa hankintaoikaisulla 13.1.2025 tekemänsä hankintapäätöksen ”26706/2024 Kevyen yhteisöllisen asumisen hankinta” sekä korjaa virheellisen menettelynsä.

Pirkanmaan hyvinvointialueen menettely on ollut julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016 muutoksineen, jäljempänä ”hankintalaki”) vastaista seuraavilla perusteilla:

- Tarjouspyynnön välivuokrausta koskeva ehto on ollut epäselvä ja lisäksi hankintalain 3 §:n periaatteiden vastainen, sillä ehto on rajoittanut palveluntuottajien tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuun.
- Tarjouspyynnön välivuokrausta koskeva ehto on edelleen johtanut siihen, että hankintayksikkö ei ole hyödyntänyt olemassa olevia kilpailuolosuhteita optimaalisesti. Markkinakilpailua ei ole hyödynnetty parhaan lopputuloksen aikaansaamiseksi.
- Hankintayksikkö on perustanut Valittajan tarjouksen hylkäämisen sellaisiin seikkoihin, jotka ovat olleet sen tiedossa muun aineiston perusteella kuin hankinta-asiakirjojen. Tarjouksia tulee arvioida tarjouksista ilmenevien tietojen perusteella ja Hankintayksikön menettely on ollut vastoin tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaatimusta.
- Hankintayksikkö on rikkonut Valittajan puolustamisoikeuden kunnioittamisen periaatetta, kun se ei ole varannut Valittajalle mahdollisuutta tulla kuulluksi asiassa ennen tarjouksen hylkäämistä tarjouskilpailusta.

Perusteet on yksilöity tarkemmin tämän hankintaoikaisuvaatimuksen liitteenä olevassa valituksessa markkinaoikeudelle. Samalla ilmoitamme, että Alfakuntoutus Hervanta saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Asianajotoimisto Mercurius Oy – Mercurius Attorneys Ltd

Keskustori 5
33100 Tampere
Finland
+358 50 571 7327

Y-tunnus – BusinessID 2875021-7
Alv-numero – VAT number FI2875021-7
Kotipaikka – Domicile Tampere

office@mercuriuslaw.fi
etunimi.sukunimi@mercuriuslaw.fi
firstname.lastname@mercuriuslaw.fi
www.merkuriuslaw.fi

Alfakuntoutus Hervanta toivoo, että hankintaoikaisuvaatimus käsitellään joutuisasti ja että Pirkanmaan hyvinvointialue korjaisi virheellisen menettelynsä keskeyttämällä nykyisen hankinnan sekä kilpailuttamalla kevyen yhteisöllisen asumisen hankinnan uudelleen.

Alfakuntoutus Hervanta Oy:n puolesta

Kirsi-Marja Salokangas
asianajaja, varatuomari; Kangasala

Lotta Lampinen
asianajaja, varatuomari; Tampere

LIITTEET Valitus markkinaoikeudelle

MERKURIUS

MARKKINAOIKEUS

ALFAKUNTOUTUS HERVANTA OY

>

PIRKANMAAN HYVINVOINTIALUE

VALITUS JULKISTA HANKINTAA KOSKEVASSA ASIASSA

Tampere 27.1.2025

SISÄLLYSLUETTELO

Vaatimukset	4
Valituksen perustelut	5
1 Asian tausta ja hankintamenettely	5
2 Sovellettava lainsäädäntö.....	6
3 Valituksen perustelut.....	7
3.1 Tarjouspyynnön välivuokrausehto on ollut hankintalain vastainen.....	7
3.1.1 Välivuokrausehdon sisältö ja tausta.....	7
3.1.2 Välivuokrausehto on ollut syrjivä ja vastoin tasapuolisen kohtelun periaatetta	8
3.1.3 Välivuokrausehto on suhteellisuusperiaatteen vastainen.....	10
3.2 Hankintayksikkö ei ole hyödyntänyt kilpailuolosuhteita hankintalain 2 §:n mukaisesti....	10
3.3 Hankintayksikkö ei ole varannut Valittajalle tilaisuutta tulla kuulluksi ennen tarjouksen hylkäämistä.....	11
4 Liitteet.....	13

Markkinaoikeudelle

Asia

Valitus hankinta-asiassa

Valituksen kohteena oleva hankintapäätös

Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointialuejohtajan viranhaltijapäätös § 3/2025 Kevyen yhteisöllisen asumisen hankinta (26706/2024) (jäljempänä ”Hankintapäätös”)

Valittaja

Alfakuntoutus Hervanta Oy (2301569- 4, jäljempänä ”Valittaja”)

Valittajan asiamies ja prosessiosoite

Asianajaja, varatuomari Kirsi-Marja Salokangas ja asianajaja, varatuomari Lotta Lampinen
Asianajotoimisto Mercurius Oy
Keskustori 5, 33100 Tampere

Puhelin +358 50 571 7327

Sähköposti kirsi-marja.salokangas@merkuriuslaw.fi; lotta.lampinen@merkuriuslaw.fi;
office@merkuriuslaw.fi

Hankintayksikkö

Pirkanmaan hyvinvointialue (jäljempänä ”Hankintayksikkö”)

PL 272, 33101 Tampere

Sähköposti kirjaamo@pirha.fi

Salassapito

Tämä valitus ei sisällä Valittajan salassa pidettäviä liikesalaisuuksia

Päätöksen tiedoksianto ja valituksen määräaika

Hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti 14.1.2025, joten valitus markkinaoikeudelle on tehtävä viimeistään 28.1.2025

Sähköinen tiedoksianto

Valittaja antaa suostumuksensa markkinaoikeuden päätöksen todisteelliseen sähköiseen tiedoksiantoon. Sähköisen tiedoksiannon voi suorittaa edellä olevilla asiamiehen yhteystiedoilla.

Vaatimukset

Valittaja vaatii kunnioittavasti, että markkinaoikeus:

- i. ensisijaisesti, kumoaa Hankintayksikön 13.1.2025 tekemän Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointialuejohtajan viranhaltijapäätöksen § 3/2025 sekä velvoittaa Hankintayksikön korjaamaan virheellisen menettelynsä; tai
- ii. toissijaisesti, mikäli reaalikeinot eivät olisi käytettävissä, velvoittaa Hankintayksikön maksamaan Valittajalle määrältään myöhemmin yksilöitävän hyvitysmaksun Valittajalle; ja
- iii. määrää muun hankintalain 154 §:n 5–7 kohdissa yksilöidyn seuraamuksen; sekä

velvoittaa Hankintayksikön korvaamaan Valittajan oikeudenkäyntikulut korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua markkinaoikeuden päätöksestä lukien. Oikeudenkäyntikulujen määrä ilmoitetaan myöhemmin.

Valituksen perustelut

1 Asian tausta ja hankintamenettely

1. Hankinnan kohteena on Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämisvastuulle kuuluvien sosiaalihuoltolain 21 §:n mukaisten mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden asumispalveluiden tuottaminen. Kysymys on julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä ”hankintalaki”) liitteen E mukainen sosiaali- ja terveyspalvelujen ylittävä hankinta. Hankinnan ennakoitu arvo ylittää kansallisen kynnyсарvon.
2. Hankintamenettelynä on ollut hankintalain 109 §:n mukainen menettely. Kyseessä on ollut avoimen menettelyn kaltainen hankintamenettely.
3. Määräajassa tarjouksen on jättänyt 13 tarjoajaa. Selvyyden vuoksi, Valittaja on jättänyt tarjouskilpailussa kaksi tarjousta, joista toinen on koskenut hankinnan kohteena olevien asumispalveluiden tuottamista perustettavassa yksikössä ja toinen asumispalveluiden tuottamista Pispalan yksikössä (jäljempänä ”Pispala-tarjous”).
4. Hankintayksikkö on Hankintapäätöksellä hylännyt Valittajan Pispala-tarjouksen seuraavin perustein:

”Tarjouspyynnössä ilmoitetun mukaisesti kilpailutuksessa ei voi jättää tarjousta Pirkanmaan hyvinvointialueen hallinnoimiin, välivuokraamiin tai omistamiin tiloihin. Alfakuntoutus Hervanta Oy (2301569- 4) lähettämä rinnakkaistarjous Alfakuntoutus Pispala hylätään tarjouspyynnön vastaisena, koska tarjous on jätetty Pirkanmaan hyvinvointialueen välivuokraamaan tilaan.”

5. Hankintapäätös on Valittajan käsityksen mukaan hankintalain vastainen seuraavilla perusteilla:

- a. Tarjouspyynnön välivuokrausta koskeva ehto on ollut hankintalain 113 §:n periaatteiden vastainen, sillä ehto on epäselvä, kun siinä ei ole määritelty mitä välivuokrauksella tarkoitetaan.
 - b. Tarjouspyynnön välivuokrausta koskeva ehto on ollut hankintalain 3 §:n periaatteiden vastainen, sillä ehto on rajoittanut palveluntuottajien tasapuolisia mahdollisuuksia osallistua tarjouskilpailuun.
 - c. Tarjouspyynnön välivuokrausta koskeva ehto on edelleen johtanut siihen, että hankintayksikkö ei ole hyödyntänyt olemassa olevia kilpailuolosuhteita optimaalisesti. Markkinakilpailua ei ole hyödynnetty parhaan lopputuloksen aikaansaamiseksi.
 - d. Hankintayksikkö on perustanut Valittajan tarjouksen hylkäämisen sellaisiin seikkoihin, jotka ovat olleet sen tiedossa muun aineiston perusteella kuin hankinta-asiakirjojen (tarjouspyyntöaineisto ja Valittajan tarjous). Tarjouksia tulee arvioida tarjouksista ilmenevien tietojen perusteella ja Hankintayksikön menettely on ollut vastoin tarjoajien tasapuolisen ja syrjimättömän kohtelun vaatimusta.
 - e. Hankintayksikkö on rikkonut Valittajan puolustamisoikeuden kunnioittamisen periaatetta, kun se ei ole varannut Valittajalle mahdollisuutta tulla kuulluksi asiassa ennen tarjouksen hylkäämistä tarjouskilpailusta.
6. Valittaja on 27.1.2025 ilmoittanut Hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi ja on tehnyt myös hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen. Valittaja toivoo, että Hankintayksikkö korjaa hankintaoikaisulla virheellisen Hankintapäätöksensä ja hyväksyy Valittajan tarjouksen Pispalan yksiköstä mukaan tarjouskilpailuun. Hankintasopimusten täytäntöönpanoa koskee automaattinen suspensio.

2 Sovellettava lainsäädäntö

7. Hankintalain 3 §:n 1 momentin mukaan hankintayksikön on kohdeltava hankintamenettelyn osallistujia ja muita toimittajia tasapuolisesti ja syrjimättömästi sekä toimittava avoimesti ja suhteellisuuden vaatimukset huomioon ottaen.

8. Hankintalain 113 §:n 1 momentin mukaan Hankintayksikön on pyydettävä hankintailmoituksessa tai tarjouspyynnössä toimittajia määräaikaan mennessä esittämään tarjouksensa. Tarjouspyyntö on tehtävä kirjallisesti ja laadittava siten, että sen perusteella voidaan antaa keskenään vertailukelpoisia tarjouksia. Tarjoajan tulee tarjouksessaan osoittaa tarjoamansa palvelun olevan tarjouspyynnössä esitettyjen vaatimusten mukainen. Tarjouspyyntöä tai tarjousmenettelyn ehtoja vastaamattomat tarjoukset on suljettava pois tarjouskilpailusta. Hankintayksikkö voi pyytää tarjoajaa tai ehdokasta määräajassa toimittamaan, lisäämään, selventämään tai täydentämään puutteellisia tai virheellisiä tietoja ja asiakirjoja.

3 Valituksen perustelut

3.1 Tarjouspyynnön välivuokrausehto on ollut hankintalain vastainen

3.1.1 Välivuokrausehdon sisältö ja tausta

9. Hankintayksikön julkaiseman tarjouspyynnön mukaan kilpailutuksessa ei voi jättää tarjousta Pirkanmaan hyvinvointialueen hallinnoimiin, välivuokraamiin tai omistamiin tiloihin (jäljempänä ”välivuokrausehto”).¹ Tarjouspyyntömateriaaleissa ei ole tarkemmin määritelty, mitä välivuokrauksella tai hallinnoilla tarkoitetaan.
10. Ympäristöministeriön raportin perusteella välivuokrauksella tarkoitetaan menettelyä, jossa hyvinvointialue vuokraa tilojen omistajalta (voi olla esim. kunnan oma kiinteistöyhtiö tai yksityinen toimija) palveluasumiseen tarkoitettuja tiloja. Vuokrasopimus tiloista tehdään arvonlisäverollisena. Hyvinvointialue vuokraa edelleen asumiskäyttöön tarkoitettuja tiloja valitsemilleen asiakkaille/asukkaille. Asukkaan ja hyvinvointialueen välinen vuokrasopimus tehdään ilman arvonlisäveroa. Hyvinvointialue vuokraa myös muut kuin asumiseen tarkoitettuja tiloja tiloihin mahdollisesti tulevalle palveluntuottajalle. Välivuokrattavat tilat on yleensä rakennettu ARAn myöntämällä tuilla.²
11. Raportin mukaan välivuokrauksen avulla pystytään varmistamaan asukkaiden asumisturva. Välivuokrausmenettelyn tarkoituksena on vuokran alentaminen. Tilat hyvinvointialueelle vuokraa arvonlisäverovelvollinen yritys. Tilat vuokrataan verollisella vuokralla. Tilat tulevat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen käyttöön, joten hyvinvointialue pystyy hakemaan vuokraan sisältyvistä

¹ Tarjouspyynnön s. 2, kohta Hankinnan kuvaus.

² Ympäristöministeriön raportteja 21 | 2012: Selvitys ARAn erityisryhmien asumisen investointirahoituksesta ja palveluasumisesta, s. 34. Todettakoon, että sosiaalipalveluiden järjestäminen on siirtynyt kunnilta hyvinvointialueille

rakennuskustannuksista arvonlisäveronpalautuksen ja vuokraamaan tilat omakustannusvuokralla palvelutalon asukkaille. Välivuokrausmenettelyssä hyvinvointialue siis vuokraa tilat ja asukkailta perittävä vuokra alenee arvonlisäveron verran.³

12. Sosiaalipalveluita voidaan siis tuottaa välivuokratuissa tai palveluntuottajan omissa tai muutoin vuokraamissa tiloissa. Tarjouspyynnön perusteella epäselväksi jää, mitä välivuokrausmallilla tai tilojen hallinnalla tarkoitetaan. Välivuokrausmallienkin osalta on eroja, tilat voivat olla kokonaan tai osittain välivuokrattuja.

3.1.2 Välivuokrausehto on ollut syrjivä ja vastoin tasapuolisen kohtelun periaatetta

13. Hankintayksiköllä on sinänsä oikeus päättää hankintojensa sisällöstä sekä määrittellä hankinnan kohde ja siihen liittyvät ehdot. Hankintayksikön on kuitenkin samanaikaisesti otettava huomioon hankintalain vaatimukset muun muassa tarjoajien tasapuolisesta ja syrjimättömästä kohtelusta. Siten tarjouspyynnössä asetettujen vaatimusten tulee olla hankinnan kannalta perusteltuja, eivätkä ne saa olla syrjiviä tai rajoittaa perusteettomasti kilpailua. Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen yhtenä tarkoituksena on taata, etteivät hankintayksiköt harjoita suosintaa tai käytä mielivaltaa hankintamenettelyjen yhteydessä.⁴
14. Tarjouspyynnön vaatimus ei kohdistu hankinnan kohteena olevaan kevyen yhteisöllisen asumisen palveluun, vaan tilojen hallintaan ("muissa kuin Pirkanmaan hyvinvointialueen hallinnoimissa, välivuokraamissa tai omistamissa tiloissa"). Tällainen vaatimus ei ole hankinnan kannalta perusteltu.
15. Hankinnan kannalta perusteltuja tiloihin kohdistuvia ehtoja ja vaatimuksia olisivat esimerkiksi sellaiset vaatimukset, joilla varmistettaisiin, että palveluntarjoajan tilat ovat kurantit palvelun tuottamisen kannalta. **Sillä seikalla, kuka tilat omistaa tai kenelle ne on vuokrattu, ei ole lainkaan merkitystä palvelun tuottamisen kannalta.**
16. Myös markkinaoikeus on aiemmin katsonut, että ympärivuorokautisen tehostetun palveluasumisen hankinnassa *välivuokrauksella ei ole ollut suoranaisia vaikutuksia*

³ Ympäristöministeriön raporteja 21 | 2012: Selvitys ARAn erityisryhmien asumisen investointirahoituksesta ja palveluasumisesta, s. 34.

⁴ Ks. esim. asia C-324/14 *Partner Apelski Dariusz*, kohta 61.

kilpailutuksen kohteeseen. Välivuokrauksella voidaan nimittäin vaikuttaa pelkästään asukkaiden maksamiin vuokriin, ei palveluntuottajien perimiin maksuihin.⁵

17. Välivuokrausehdon vaikutus on konkreettisesti havaittavissa tarkasteltaessa Hankintayksikön aiempaa kilpailutusta koskien kevyttä yhteisöllistä asumista. Hankintayksikkö on nimittäin kilpailuttanut kevyen yhteisöllisen palveluasumisen palvelut ensimmäisen kerran elokuussa 2024 julkaisemallaan tarjouspyynnöllä. Ko. hankinta on keskeytetty lokakuussa 2024 tehdyllä päätöksellä.⁶ Kyseisen hankinnan kohde on ollut pitkälti nyt arvioitavaa hankinnan kohdetta vastaava, pois lukien nykyisessä hankinnassa oleva välivuokrausehto.

18. Tarkasteltaessa tarjouksen jättäneiden tarjousten määrää kahdessa Hankintayksikön kahdessa hyvin lähellä toisiaan julkaisemassa tarjouspyynnössä, joissa hankinnan kohde on ollut samankaltainen, on tarjoajien määrässä ja tarjoajissa havaittavissa eroavaisuuksia:

Kevyen yhteisöllisen asumisen hankinta, osa-alue 1 (Tarjouspyyntö 15.8.2024, keskeytyspäätös 28.10.2024)	Kevyt yhteisöllinen asuminen (Tarjouspyyntö 20.11.2024, hankintapäätös 14.1.2025)
<ul style="list-style-type: none"> • Alfakuntoutus Hervanta Oy 2301569- 4 • Attendo Oy 1755463- 2 • Hoivatie Oy 3160743- 8 • Mielen ry 0943814- 8 • MIELI Tukitalo mielenterveys ry 0989711- 7 • Perhetalo Arjessa Oy 2487220- 9 • Pirkanmaan Asumispalvelut Oy 2553839- 2 • Pirkanmaan Setlementtipalvelut Oy 2944492- 4 • Treili Oy 2159098- 6 • Abnoy Oy 2773817- 9 • Luhatuuli Oy 2029667- 0 • Luona Oy 0907573- 8 • Marjalinna Oy 1033587- 5 • Metsomäen Kodit Oy 1619967- 5 • Nauha ry 0276697- 4 • Ratamo- koti Oy 1064747- 3 • Silta- Valmennusyhdistys ry 1618557- 2 	<ul style="list-style-type: none"> • Alfakuntoutus Hervanta Oy (2301569- 4) • Attendo Oy (1755463- 2) • Hoivatie Oy (3160743- 8) • Mielen ry (0943814- 8) • MIELI Tukitalo mielenterveys ry (0989711- 7) • Perhetalo Arjessa Oy (2487220- 9) • Pirkanmaan Asumispalvelut Oy (2553839- 2) • Pirkanmaan Setlementtipalvelut Oy (2944492- 4) • Treili Oy (2159098- 6) • Etelä-Savon Mielenterveys Oy (1878248- 5) • Sinivida Oy (2261251- 8) • Teriskotisäätiö sr (0992992- 4) • Yrjö ja Hanna Hoivapalvelut Oy (2770642- 5)
Yhdeksän tarjoajaa, jotka eivät ole tarjonneet jälkimmäisessä tarjouskilpailussa	Neljä tarjoajaa, jotka eivät ole tarjonneet ensimmäisessä tarjouskilpailussa

⁵ MAO:203/14 25.3.2014.

⁶ Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointialuejohtajan päätös § 65/2024 2489/2024. Päätöksen mukaan: "Hankintayksikölle saapuneiden tarjousten hintataso osa- alueessa 1 on ylittänyt hankintayksikön nykyiset palvelun kustannukset merkittävästi. Hankintayksikkö ei ole ollut varautunut merkittävään kustannusten nousuun palvelussa. Merkittävän kustannusnousun vuoksi hankintayksikkö on arvioinut, että sen tulee täsmentää ja muuttaa tarjouspyynnölle asetettuja vaatimuksia."

3.1.3 Välivuokrausehto on suhteellisuusperiaatteen vastainen

19. Hankintalain 3 §:ssä säädetyn suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tarjouspyynnön vaatimusten ja kriteerien sekä hankintayksikön muiden toimenpiteiden tulee olla oikeassa suhteessa tavoiteltavan päämäärän kanssa.⁷
20. Nyt arvioitavassa hankinnassa Hankintayksikön asettama välivuokrausta koskeva ehto on vastoin suhteellisuusperiaatetta, sillä välivuokrausehto ei ole hankinnan kohteen kannalta Valittajan käsityksen mukaan ensinnäkään lainkaan relevantti. Edellä todetusti välivuokrausehto ei nimittäin koske lainkaan sitä, *millaisissa* tiloissa palvelua tuotetaan vaan ainoastaan tilojen omistus- ja vuokrausjärjestelyitä. Välivuokrausta koskevalla ehdolla ei ole vaikutusta palveluntuottajan kykyyn tuottaa hankittavaa palvelua.
21. Toisekseen, vaikka Hankintayksiköllä katsottaisiinkin olevan oikeus asettaa tarjouspyynnössä ehtoja koskien sitä, missä tiloissa palvelua tuotetaan, välivuokrausehto on joka tapauksessa ollut liian ankara ja siten suhteellisuusperiaatteen vastainen. Välivuokrausmallin kieltämisen lisäksi välivuokrausehdolla on kielletty jopa palvelun tuottaminen sellaisissa yksiköissä, jotka ovat Hankintayksikön omistamia tai hallinnoimia.

3.2 Hankintayksikkö ei ole hyödyntänyt kilpailuolosuhteita hankintalain 2 §:n mukaisesti

22. Välivuokrausehdolla Hankintayksikkö on edelleen jättänyt hyödyntämättä olemassa olevia kilpailuolosuhteita. Kilpailuolosuhteiden hyödyntämisellä tarkoitetaan hankintalain 2 §:n 2 momentin esitöiden mukaan markkinoiden ja markkinakilpailun hyödyntämistä parhaan lopputuloksen aikaansaamiseksi. Hankintamenettely tulisi toteuttaa siten, että tarjouskilpailussa saadaan aikaan todellista kilpailua optimaalisen hinnan tai hinta-laatusuhteen määrittämiseksi.⁸
23. Välivuokrausta, omistamista ja hallinnointia koskevat tarjouspyynnön vaatimukset ovat perusteettomasti rajoittaneet potentiaalisten tarjoajien osallistumista tarjouskilpailuun, eivätkä tarjouspyynnön vaatimukset ole edistäneet markkinakilpailun hyödyntämistä parhaan lopputuloksen aikaansaamiseksi.

⁷ HE 108/2016 vp, s. 73-74.

⁸ HE 108/2016 vp, s. 72.

Välivuokrausehdon vaikutukset kilpailuun ovat havaittavissa edellä esitetystä taulukosta.

24. Olemassa olevia kilpailuolosuhteita rajoittaa entisestään se seikka, että tarjouspyynnön liitteenä olevan palvelukuvauksen mukaan palveluntuottajan asumisyksikön tulee sijaita Pirkanmaalla, mutta kuitenkin kaikki Pirkanmaan hyvinvointialueen omistamat, hallinnoivat ja välivuokraamat yksiköt on rajattu hankintamenettelyn ulkopuolelle.
25. Hankintaa ei ole toteutettu suunnitelmallisesti olemassa olevia kilpailuolosuhteita hyväksi käyttäen eikä hankintalain 2 §:n esitöissä asetettu tavoite hankintamenettelyn tuloksena aikaansaaduista säästöistä julkiselle taloudelle ole toteutunut.

3.3 Hankintayksikkö ei ole varannut Valittajalle tilaisuutta tulla kuulluksi ennen tarjouksen hylkäämistä

26. Hankintapäätöksen mukaan ”*Alfakuntoutus Hervanta Oy (2301569- 4) lähettämä rinnakkaistarjous Alfakuntoutus hylätään tarjouspyynnön vastaisena, koska tarjous on jätetty Pirkanmaan Pispala hyvinvointialueen välivuokraamaan tilaan*”. Hankintapäätöksen perusteluista ei käy ilmi, mitä kautta Hankintayksikkö on selvittänyt, että Valittajan tarjoama Pispala-yksikkö on hyvinvointialueen välivuokraamassa tilassa.
27. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella tarjouksia arvioidaan ainoastaan niistä ilmenevien tietojen perusteella.⁹ Hankintayksikön on katsottu menetelleen hankintalain 3 §:stä ilmenevien tasapuolisuuden, syrjimättömyyden ja avoimuuden periaatteiden vastaisesti mm. tilanteessa, jossa hankintayksikkö on tarjoajan poissulkemisen arvioinnissa oma-aloitteisesti ottanut huomioon hankintayksikön hallussa olevan aiemman aineiston perusteella ja perustanut poissulkemisen tällaisiin tietoihin.¹⁰ Vastaavasti myös unionin oikeuskäytännössä on vakiintuneesti

⁹ Esim. MAO:H258/2022 12.9.2022.

¹⁰ MAO:242/2023 23.5.2023: ”*Edelleen hankintamenettelyyn sovellettavista hankintasäännöksistä ei johdu, ei edes yhdistettynä siihen, että tarjoajaa on pyydetty ilmoittamaan tilaaja ja sen yhteyshenkilön yhteystiedot, että hankintayksikkö voisi ottaa huomioon hallussaan olevia aiempien tilausten laskutustietoja taikka muita vastaavia itsellään tai muilla ilmoitetuilla tilaajilla olevia tietoja tarjoajien nimeämien avainhenkilöiden kokemuksen arvioinnissa ilman asian mainitsemista hankinta-asiakirjoissa.*”

katsottu, että kunkin hankintayksikön tulee itse tutkia ja arvioida kuhunkin asiaan liittyvät soveltamishetkellä käsillä olevat tosiseikat.¹¹

28. Selvyyden vuoksi, hankinta-asiakirjoissa ei ole pyritty selvittämään, onko jokin tarjoajista jättänyt tarjouksen Pirkanmaan hyvinvointialueen hallinnoimista, välivuokraamista tai omistamista tiloista. Siten Hankintayksikön päätös hylätä Valittajan Pispala-tarjous perustuu mitä ilmeisemmin tarjouksen ulkopuolelta ilmeneviin tietoihin, jotka ovat Hankintayksikön tiedossa muuten kuin tämän hankintamenettelyn kautta. Hankintayksikkö on menetellyt hankintalain vastaisesti arvioidessaan Valittajan Pispala-tarjousta muuten kuin tarjouksesta ilmenevien tietojen perusteella.
29. Lisäksi Hankintayksikkö ei ole ennen tarjouksen hylkäämistä varannut Valittajalle mahdollisuutta esittää selvitystä Pispala-yksikön mahdollisiin välivuokrauksiin liittyvistä seikoista tai Pispala-tarjouksen tarjouspyynnön mukaisuudesta.
30. Unionin oikeuskäytännössä on vahvistettu, että hankintayksikön aikoessa tehdä oikeushenkilöä koskevan tälle vastaisen toimen (kuten poissulkemispäätöksen), sen tulee ottaa huomioon muun muassa yhdenvertaisen kohtelun, avoimuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Lisäksi hankintayksikön tulee ottaa tällaisessa tilanteessa huomioon *puolustautumisoikeuksien kunnioittamisen periaate*, jonka erottamattomana osana on oikeus tulla kuulluksi kaikissa menettelyissä.¹² Vastaava periaate on vahvistettu useaan otteeseen erityisesti poissulkemisperusteiden arvioinnin yhteydessä, joiden osalta on katsottu, että hankintayksikön tulee varata tarjoajalle mahdollisuus esittää näyttöä korjaavista toimenpiteistään sekä luotettavuudestaan osallistuakseen hankintamenettelyyn.¹³
31. Nyt arvioitavassa tapauksessa Hankintayksikkö on rikkonut edellä mainittuja peruseriaatteita, kun se ei ole varannut Valittajalle tilaisuutta tulla kuulluksi ennen poissulkemispäätöksen tekemistä.
32. Asiaa arvioitaessa tulee lisäksi erityisesti ottaa huomioon, että Pispala-tarjouksen hylkääminen ei ole perustunut tarjouksesta ilmeneviin tietoihin, vaan Hankintayksikön oma-aloitteisesti hankkimiin tietoihin. Valittajalla ei ole luonnollisesti ole ollut mahdollista edes ottaa kantaa tai esittää selvitystä tällaisen

¹¹ kohta 27.

¹² Asia C-387/19 *RTS infra BVBA ym.*, kohta 34 sekä asia C-276/16 *Prequ' Italia Srl*, kohdat 45-46.

¹³ Ks. esim. asia C-267/18 *Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA*, kohta 36.

hylkäämisperusteen johdosta, joka ei ole ilmennyt tarjouspyyntöasiakirjoista tai Valittajan omasta tarjouksesta.¹⁴

33. Hankintayksikön menettely on ollut vastoin hankintalain 3 §:ssä mainittuja julkisissa hankinnoissa noudatettavia periaatteita, joita on tulkittava yhtenäisesti hankintadirektiivin ja unionin oikeuden peruseriaatteiden kanssa.

4 Liitteet

- 1 Hankintapäätös
- 2 Tarjouspyyntö
- 3 Hankinnan keskeyttämistä koskeva päätös § 65/2024 28.10.2024
- 4 Oikeudenkäyntikulueroittely

Tampereella tammikuun 27. päivänä 2025

Alfakuntoutus Hervanta Oy
Tampere

Laati:

Kirsi-Marja Salokangas
asianajaja, varatuomari; Kangasala

Lotta Lampinen
asianajaja, varatuomari; Tampere

¹⁴ Vastaavasti ks. myös asia C-387/19 *RTS infra BVBA ym.*: ”36. Tästä seuraa, että jos jäsenvaltio säätää, että talouden toimija voi esittää näyttöä korjaavista toimenpiteistä vain oma-aloitteisesti osallistumishakemuksensa tai tarjouksensa jättämisen yhteydessä ilman, että kyseisellä toimijalla on mahdollisuutta esittää tällaista näyttöä menettelyn myöhemmässä vaiheessa, avoimuusperiaate ja yhdenvertaisen kohtelun periaate edellyttävät [- -] että talouden toimijoille on ilmoitettava tällaisen veloitteen olemassaolosta etukäteen avoimesti, selkeästi, täsmällisesti ja yksiselitteisesti joko suoraan hankinta-asiakirjoissa tai niihin sisällytetyllä viittauksella merkitykselliseen kansalliseen säännöstöön.”